

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

ČUVAJTE JUGOSLAVIJU!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski prefinac 342 • Telefoni uredništva i uprave 30-866 i 26-105 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 4 oktobar 1940

God. XI • Broj 40

Privatna inicijativa u nacionalnom radu

Rad sokolstva potrebitiji je nego ikada!

Niko nije veći pristalica jačanja države i ljubavi za državu, nego li je sokolstvo; ali baš zato ono zna, da ne treba od države komotno sve očekivati, niti država, kao administrativna organizacija, može mnogo da učini, ako je ne pomaže ceo narod.

Najmanje se to može u širenju rodoljublja i jačanju nacionalnog osećaja. Oni koji se pozivaju na primer autoritativnih država, u kojima postoje dirigovani nacionalizmi, zaboravljaju da početak tih pokreta nije došao odozgo, i da se morao najžešće boriti sa državnom vlasti. Da nije bilo te početne borbenosti, pitanje je da li bi ikad došli do uspeha, jer je sve što su izvojevali nakon toga, posledica elana privatne inicijative, koja ih je dovela na vlast. Tamo, naprotiv, gde se pokušalo imitirati stvar, isključivim angažovanjem autoriteta države, došlo je do veštačkih uspeha, koji se prvom prilikom ukazuju kao mehuri od sapunice, ili do otvorenih neuspeha.

Protivrečnost je, uostalom, hteni diktirati nacionalizam odozgo, ako se tvrdi da on znači najdublje narodsko osećanje, da proističe iz najautentičnijih narodskih izvora i da mu je jedini cilj dobro naroda. Ako je nacionalizam zaista takav, — A NAŠ SOKOLSKI NACIONALIZAM TO JESTE; i našem narodu nije potreban drugačiji nacionalizam nego takav, — onda ga treba jačati i sprovesti odozdo, u najbližoj saradnji sa najširim slojevima naroda i sa onim elementima, koji su u najprisnijem dodiru sa tim narodom.

Privatna inicijativa tu se, dakle, nameće sama od sebe. Nacionalizam koji operiše samo raspisima i poverljivim naređenjima, može da ima najbolje namere, ali je bez korena. Nacionalizam koji se izživljava u knjiškim frazama velikovaroških kancelarija i klubova, i koji traži uzore izvan svoje zemlje i naroda, kabinetски je i jalov; kao i sve što je nakalemljeno na asfalt, parket i konjunkturu, a ne na toplu grud rodne zemlje. Samo iz te naše blagoslovene zemlje, znojem natopljene i krvlju oplodene, mukotrpe i otporne, praslovenske i prahrišćanske, junačke i slobodarske, može da iznikne ORIJAŠKI HRAST RODOLJUBIVOG I NACIONALNOG OSEĆAJA, NEPOKOLEBLJIVOG I NEOBORIVOG. I samo na takvom tlu mogu da ga neguju i da ga dovedu do stihijskog elana, koji će sve naše snage preporoditi, oni elementi, koji su u stalnom dodiru sa tom grudom, U KOJE NAROD IMA POVERENJA I ČIJE SEME SE NA TOM TLU PRIMA.

Nacionalna udruženja i organizacije, ponikle iz naroda su, dakle prve pozvane za taj posao, kao što su bile i ranije, kada su Narodna odbrana, Četnici, Kolo srpskih sestara, Sokoli itd., u predratnoj Srbiji godinama pripremali zanos, koji je prokrio puteve oslobodilačkoj vojsci; — i kad su, srpsko, hrvatsko i slovenačko sokolstvo, Revolucionarna omladina, Prosveta, Družba Sv. Ćirila i Metoda, Pobratimstvo itd., u neoslobođenim krajevima Austrougarske, pod pretnjom tamnica i vešala, spremali puteve oslobodenju i ujedinjenju.

Ljudima, kojima je do istinskog uspeha države, to je već odavno jasno. Njima je dosta da znaju, KAKVE SJAJNE REZULTATE JE DONEO RAD PRIVATNE INICIJATIVE U PROŠLIM VREMENIMA, pa da vide, da bez pune saradnje državnih faktora sa prokušanim i zato pozvanim nacionalnim organizacijama, ne može da se odneguje nikakvo solidno rodoljublje, te da, bez takve saradnje, i država i njeni upravljači, lišavaju sebe — DESNE RUKÉ...

TO U PRVOM REDU VAŽI SA SOKOLSTVO, koje danas predstavlja najbrojnije, najbolje organizovano i na sve krajeve protegnuto udruženje, sa bogatim tradicijama takvog rada, sa dubokim korenjem u duši naroda, sa prokušanim metodama i smernicama, sa nepogrešivom intuicijom za svaki glas koji dolazi iz naroda; i što je glavino, sa potpuno akreditovanim poverenjem kod toga naroda. Ne bi li prema tome predstavljalo krajnju lakomislenost, da se ne iskoriste napori takvog udruženja; a da i ne govorimo o apsurdnosti, da ga se sprečava u radu i

U spomen Viteškog Kralja Ujedinitelja

Kroz nekoliko dana, 9 oktobra, navršava se 6 godina od mučeničke smrti VITEŠKOG KRALJA ALEKSANDRA UJEDINITELJA. Još i danas je u svim jugoslovenskim srcima živa bol i tuga, koji su obuzeli našu zemlju na glas o strašnom događaju. Ljubav naroda prema Velikom Vladaru bila je to-

lika, da su istoga časa utihnule sve svade i partijske borbe, pa je čitava zemlja, sve tamo od jadranskih obala i slovenačkih Alpi, pa do najsevernijih krajeva Hrvatske i Vojvodine, do srpskog Pomoravlja i Povardarja, skrhanu bolom odala puno priznanje velikim državnim vrlinama Kralja Alek-

da se na taj način odbacuje pomoć, koju drugi uzalud kušaju da veštački stvore odozgo.

A najgore od svega bi bilo, kad bi se to veštačko stvaranje i kod nas pokušalo; možda zato što naše nacionalne organizacije ostaju uporno kod svoje nezavisnosti, znajući vrlo dobro, da jedino time mogu da očuvaju poverenje u narodu. Jer treba uvideti jednom, da naš narod nije kao što su ostali, i budimo ponosni što nije. On će uvek rado poći za organizacijama koje su ponikle iz njegove sredine i koje su svoj nacionalizam pokazale u vremenima kada je trebalo stradati; dok će na protiv sačuvati stav krajnjeg nepoverenja prema svemu što mu se nameće izvana, naročito ako je to u znaku konjunktura.

NACIONALNI DUH I RODOLJUBLJE SE KOD NAS MOGU ŠIRITI U PRVOM REDU PREKO PROKUŠANIH NACIONALNIH ORGANIZACIJA I BORACA, A POGOTOVO PREKO SOKOLSTVA! Svesno toga, sokolstvo će svoj rad nastaviti dvostrukom snagom, bez obzira na one koji to neće da vide. Uvereni smo, međutim, da bi rezultat bio daleko jači, kad bi se državna i privatna inicijativa svih organizacija koordinirale i kad bi se tim organizacijama poklonilo poverenje, koga su svojim radom zaslužile, umesto da se njihova delatnost ometa.

sandra, Njegovom retkom junaštvu i neuporedivom rodoljublju, i Njegovoj ljubavi za najšire narodne slojeve. Čitava zemlja je osetila, šta je u tom trenutku izgubila i svi pravi rodoljubi su razumeli, koliko je, nakon takvog gubitka, potrebno da se narodni redovi još više zbiju, te da sve što je čestito i svesno pregnu na konstruktivan rad.

Sokolstvo je to shvatilo bolje od ikoga, jer je, kao nikoja naša organizacija, bilo obasuto plemenitom brigom i ljubavlju Viteškog Kralja; i jer je kao jedan čovek bilo spremno da sarađuje u Njegovom životnom delu, u izgradivanju snažne, zadovoljne, napredne i jedinstvene Jugoslavije! Zato se sokolstvo svake godine na ovaj žalosni dan seća Velikog Kralja, i zato sve sokolske jedinice odaju počast Njegovoj nezaboravnoj uspomeni. Naše župe, društva i čete okupiće se toga dana na komemorativne sednice, da bi obnovili sećanja na VELIKOG KRALJA I UČITELJA, i da bi potsetili na njegovu istorisku poruku, upućenu Sokolima, i onu drugu, upućenu celom narodu, u času smrti. Treba se setiti toga dana, da je SOKOLSKA PETROVA PETOLJETKA ODUŽENJE DUGA MUČENIČKOM KRALJU, i da je ostalo još samo nepuna godina da se izvrše svi radovi u SPP.

Međutim, najbolji način da se svaki građanin i Soko potseti na velike ideje Viteškog Kralja, dat je odlukom Saveza SKJ, da izda KNJIŽICU SA PROBRANIM MISLIMA KRALJEVIM i da je da de uz minimalnu cenu od jedan dinar. Ta knjižica je već poslata, pa očekujemo da će župe preduzeti sve, da ona prodre u najšire sokolske i narodne redove. Ovaj pravi nacionalni katehizis treba da se nađe 9 oktobra u što većem broju primeraka u sokolskim i narodnim redovima.

Slava Kralju Ujedinitelju!

KRALJEV RODENDAN U ŽUPI SKOPLJE

Sokolsko društvo Veles proslavilo je Kraljev rodendan sa svojih 350 članova najsvečanije. U oči dana priredena je bakljada, a na sam praznik svečana sednica. — I u ostalim jedinicama župe Skoplje proslave su obavljene svečano i sa uspehom.

Њ. Кр. Вис. Кнез Намесник новим официрима

1 октобра обављена је у Београду свечаност производња свршених питомаца 66 класе ниже школе Војне академије, затим 14 класе ниже школе Интендантске академије и 1 класе Ваздухопловне академије, за официре наше храбре југословенске војске. Свечаност је обављена у присуству Њ. Кр. Вис. Кнеза Намесника Павла и највиших војних старешина. Том приликом је Кнез Намесник Павле новим официрима наше војске одржао врло значајан родољубив говор, у коме је истакао, да је дошао да подели њихову радост, приликом овог свечаног чина. Кнез Намесник је казао:

„Сви ми полагамо у вас велике наде и Краљ и народ и Отаџбина. Ви од данас постављете вође нашег оружаног народа, браниоци његовог права и слободе и носиоци старе славе и величине. Због вашег старешинског положаја у нашој народној војсци вас морају да красе највеће војничке врлине од данас па до краја ваше војничке каријере и живота. Ви треба да знате, да због тога што сте вођи оружаног народа и униформисани, ви сте увек, свуда и на сваком месту, на служби. Увек вас гледа и осматра народно око, јер сте ви најбољи његови синови — његова Узданица“.

Њ. Кр. Вис. Кнез Намесник Павле подвукао је затим врлине које треба да красе наше официре, у идеалној служби према Краљу, народу и отаџбини, а које треба усавршавати свакодневним радом и васпитањем. Свој говор је Њ. Кр. Вис. Кнез Намесник Павле завршио речима:

„Ја сам убеђен да ћете ви бити достојни наследници својих славних другова који су створили ову нашу велику Отаџбину и својим патриотизмом и јуначком смрћу обележили пут славе којим ви поново треба данас да пођете и да идете. У то име нема вам је срећан први официрски чин!“

Дивошани су житом и кукурузом сазидали соколски дом!

Дивош, лепо сремско село у подножју Фрушке горе, било је прошле недеље необично свечано: после многих мука и напора мештани су успели да украсе своје село новим соколским домом. На освећење тога дома свет се сакупио са свих страна, а свечаност су увећали својим присуством и гости из Београда, Митровице и Шида.

У име Савеза сокола свечаности је присуствовао генерал у пензији брат Љуба Максимовић; затим командант Митровице пуковник г. Марковић; изасланик жупе итд. Дивошани су приредили леп дочек, а домови су били искићени заставама и цвећем. Цело село се окупило пред новим домом, у коме је била организована соколска изложба дечијих радова из целог среза. Разни цртежи, књиге и ручни радови — међу њима неки необично успели — украшавали су зидове дома.

Свечаност је у недељу отпочела богослужењем. Велика поворка Сокола и мештана вратила се затим из цркве, док су кроз село одјекивали пушњик прангија. Пред домом, на почасној трибини, заузели су места, делегати, а старешина чете, Борисављевић, изнео је историјат грађења дома и захвалио свима који су томе допринели. Мештани нису имали новаца, али су прилагали жито, кукуруз и остале производе, да би најзад имали свој дом. Сада остаје само да се омалтерише и окречи.

Бр. Максимовић, изасланик Савеза Сокола, био је нарочито топло поздрављен. „Чврсто збијени у редове, рекао је између осталог, говорени о данашњем соколству, истуримо сложну груди и узвикнимо свима: Само преко нас мртвих можете прећи!!!“ Свој говор бр. Максимовић је завршио клицањем Њ. В. Краљу Петру II, на што је, уз непрестано клицање, хор српско црквене општине из Митровице, отпевао химну.

У име соколске жупе Београд говорио је бр. Дамњановић, директор гимназије из Митровице. Затим су се ређали говорници: г. Веселиновић у име министра пољопривреде, старешине соколских друштава Шид Бабић, и Митровице Рашић и др. Свечаност је завршена малим програмом, а затим је гостима сервиран ручак.

За време ручка извршено је сечење славског колача; затим је одржано неколико говора. Народ је нарочито спонтано и дуго поздравно говорио пуковника Марковића и генерала Максимовића, који је у своме говору живо евоцирао успомене из Светског рата.

Дириженти пажњом бр. Максимовића, захвални Дивошани су, следејући примеру вароши Руме, изабрали бр. Максимовића за почасног грађанина Дивоша. По подне је настало народно весеље.

Богдан Р. Ристић

Са utakmice и коџарци у Borovu: Бр. Belajčić и Maksimović и сестра М. Šepa на трибини

Наше родољубиве организације солидарне са соколством

Већ у прошлом броју смо јавили, да је Савет патриотских ратничких и витешких организација упутио Савезу Сокола К. Ј., посланицу, у којој му изражава своју пуну подршку у борби коју су непријатељи соколства повели против њега, и у којој се истиче непоколебљива вера у победу наше националне мисли. Мада је у Савету учлањено преко 30 најугледнијих наших националних организација, ипак се поједине од њих нису задовољиле посланицом Савета, већ су и засебно хтеле да покажу сагласност са соколством и поуздање у соколство, те да изразе своју приправност да најодлучније стану уз соколство у његовој борби за заједничке идеале. Соколство може да буде поносно на ове гласове општег признања, па Савез Сокола изриче и овим путем тим организацијама своју најсрдчнију захвалност. Њихово признање и њихова потпора даће соколству још већег подстрека за рад и за одлуку, да ни пред чијим претњама и нападајима не одустане од своје борбе, којој је једини циљ: добро Краља, народа и отаџбине.

Савез Сокола је примио најпре од Удружења резервних подофицира срдечно и значајно писмо, у коме се изражава чуђење, што се може неко да нађе у нашој земљи, који спречава рад тако родољубиве организације као што је соколство. У писму се каже:

„Високо патриотска и национална делатност Савеза сокола наше земље учвршћује нас у том уверењу, да у нашој земљи постоји један велики и здрав национални покрет, са којим ми резервни подофицири можемо заједнички да идемо путем, којим се једино може и мора да иде у националним стремљењима и прегнућима за добро Краља и Отаџбине; са којим можемо да исповедамо заједно национално веровање. Зато је сваки удар на нет соколству и његовој идеји, задат и нама, и у одбрани ћемо стајати заједно.“

Југословенски културни клуб је упутио Савезу Сокола писмо, у коме се каже:

„Тврдо смо убеђени, да никад соколски рад на јачању борбене отпорности националног и државног организма није био кориснији и потребнији него у овим немирним часовима данашњице, када се читава Европа преврћује у судбоносним грчевима. Надамо се да ће сви одговорни чиниоци државног и националног живота увидети, колики је значај соколства, баш у овим часовима, каогод што смо уверени да ће соколство, као и до сада, читав свој рад прожимати осећањем самопожртвене преданости Нароу и Краљу“.

Коло српских сестара је Савезу упутило писмо, у коме моли управу Савеза, да „верује у искрена осећања Кола српских сестара према великом националном раду соколства, за добро отаџбине“; — а Удружење инвалида упутило нам је писмо, у коме се каже, да се „у својој борби можемо потпуно ослонити на организацију Удружење инвалида, која веома цени борбу соколства за добро Краља и отаџбине“.

Немци у Југославији

„Обзор“ јавља, да маџарски и немачки листови у Бачкој истичу задовољство, што је влада удовољила жељама немачке и маџарске мањине у погледу укидања уредбе о ограничењу купње и продаје некретнина, у пограничном територију. Исто тако немачки листови у Југославији истичу своје задовољство, што сада има у нашој држави пет немачких средњих школа. Загребачке „Новости“ јављају, да филмско предузеће „Свијетлотон“, које је у вези са немачким филмским предузећима, намерава у разним варошима Југославије, у провинцији, купити неколико кинематографа за приказивање немачких културних, новинских и поучних филмова. Предузеће располаже са 6 тонфилмских апаратура, које ће приказивати те филмове и по школама, у нашим селима.

Смрт Краља Александра

— Сцена —

Сцена празна са црним застором у дну. На црини застора се беласа уз сам застор постављена биста Краља Александра на постоље високо 120—150. Сцена је тамна. Иза сцене се чују гусле које гуслају најпре јаче, па сасвим тихо, а иза сцене хор (или добра рецитаторка, ако нема хора) рецитије:

Бога моли Југовића мајка
Да јој Бог да очи соколове
И бијела крила лабудова
Да одлети на Косово равну
И да види девет Југовића
И десетог старог Југ Богдана.
Што молила Бога домолила
Бог јој дао очи соколове
И бијела крила лабудова
Она лети на Косово равну
Мртвих нађе девет Југовића
И десетог старог Југ Богдана
И више њих девет бојних коља
На кољима девет соколова

Око коља девет добрих коња
А поред њих девет љутих лава.
Тад завршиша девет добрих коња
А залаја девет љутих лава
А закликта девет соколова
И ту мајка тврда срца била
Да од срца сузе не пустила.
Пак се врати двору бијеломе.

Сцена се расветљава мало по мало за време горњег рецитатива а онда улазе на сцену девет чланица одевених у црнину и изводе вежбе састављене од покрета који изражавају бол и нарицање. Хор (одн. рецитаторка) наставља са рецитовањем које чланице изражавају покретом.

Закукало девет удовица
Заплакало девет сиротица
Завршишало девет добрих коња
Закликтало девет соколова
И ту мајка тврда срца била

Да од срца сузе не пустила
Али лете два врана гаврана
Крвава им крила до рамена
На кљуново бјела пјена тргла
Они носе руку од Јунака
Бацају је у криоце мајци
Узе руку Југовића мајка
Окретала преврнула њоме
Па је руци тихо беседила:

Ту чланице задржавају покрет и у једном ставу чекају Мајку Југовића која приступа бисти Краљевој и нежно је грлећи говори речи:

Моја руко злаћана јабуко
Где си расла где си устригнута
А расла си на криоцу моме
Устригнута на Косову равном.

Затим се наставља рецитовање а чланице настављају са одговарајућим покретима. — Сцена се полако замрачује.

Ал ту мајка одољет не мгла
Препуче јој срце у грудима
За својије девет Југовића
И десетим старим Југ Богданом.

Југовића Мајка се сруши крај бисте. Чланице у покрету спуштају се на колена и ницки падају земљи са стране сцене. Сцена је мрачна. Иза сцене се чује молитва, хорал, одн. један део неког посмртног марша. Помрчина се искоришћава да се Мајка Југовића и биста неприметно уклоне са сцене кроз застор у позадини. За то време су иза застора припремљене две групе Сокола, нараштајаца и деце. У средини је у белини Мајка Југославија са широком југословенском тробојком преко прса. За све то време гусле све јаче и јаче гуслају.

Сцена се одједном расветли. Чланице се дижу и пруже руке, бодро и весело према Мајци Југославији која се појављује између застора на малом подијуму, управо на месту где је стајала биста. Мајка Југославија говори:

Не плачите моје миле сестре
Ак' и јесу погинули ждрали
Остали су тињи соколићи

Наше племе изумрети неће
Наши двори пусти остат неће
Паде ждрале Александре Краље
Бог нам даде тиња соколића
Петра Другог Карађорђевића
Отаџбини даде боље дане
Бог је чува а Соколи бране.

На те речи иза Мајке Југославије размиче се застор иза кога се појављује група сокола и соколића са сликама Краља Петра II и Краља Александра, оружани соколи, и соколи сељаци. У исти мах музика или хор интонира задњу строфу химне:

„Краља Петра, Боже храни
Моли Ти се сав наш род“,
Завеса пада.

Jesi li

ispunio ček, priložen u prošlom broju, i poslao pretplatu ?!

Чувајмо Југославију!

Соколска расматрања поводом 9 октобра

Кадгод нам долази Видовдан ми се сећамо на несрећу, која нас је задесила на Косову, 1389 године. Тај пораз нас је потсећао на одмазду и давао нам потстрека за ослобођење и уједињење. Он нас потсећа и на оне тешке речи Цара Лазара, којима је проклео оног, ко не дође у бој на Косово, а које опомињу нас на дужности које имамо према народу и отаџбини. Прошло је много векова и година, а речи Цара Лазара остале су увек актуелне у односу према будућности.

Ми смо савременици овог доба преживели још један тежак догађај, а тај је био страшна **Марсељска Трагедија**, која нам је уклонила један драгоцен живот, који је светлно не само нашем народу него целом човечанству. Тај угашени живот био је живот **Краља Ујединитеља**, оног Краља који је извршио косовску одмазду и остварио наше националне идеале. Цар Лазар оставио нам је речи које су нас вечито опомињале на одмазду, а **Краљ Ујединитељ** оставио нам је речи, које нам не кажују ништа мање од речи Цара Лазара. Те речи јесу: **„Чувајте Југославију!”**

То су само две речи, али су у њима многобројне опомене на дужности, које треба да вршимо за добро и корист народа и отаџбине. У данашњим тешким приликама оне треба да нам буду све и сва. Готово да се налазимо у времену када треба да поновимо клетву Цара Лазара. Соколство, верно и одано свом народу и својој држави, унело је те две речи у своју идеологију и сав свој рад развија у духу тих речи. Те две речи мртвог Краља јесу живи апел, који треба дубоко у свако срце да продре, — данас више него икада.

Соколство до крајњих граница спроводи радом својим смисао тих знаменитих речи Краља Ујединитеља. **Оно чува здравље.** Негује лепоту тела, средствима које нам пружа мајка природа, а та су: ваздух, вода и сунце. Та три елемента искористићу се у соколству да имамо здрав и крепак народ, који ће чинити здраву и јаку Југославију.

Соколство чува морал. Све што је лепо, све што је благородно, све што је узвишено и племенито, жели оно да постигне. Римско царство је некад било силно и моћно, али када се морал пољуљало, пољуљало се и царство, пало је и пропало. Није мерило за један народ колики је, него какав је. Данас, када се толико говори о декадентска морала, треба да нас што више речи Краља Ујединитеља опомињу да га чувамо, јер „Чувајте Југославију” значи и чувајте част и образ народа, из кога сте поникли. Лепо наш народ каже: „Боље часно умрети, него срамно живети”, а кроз уста Мајке Јевросиме каже још и ово: „Боље ти је изгубити главу, него своју огрњешти душу”. И стога, сваки појединац, који морал подређује својим личним интересима, руши државу и заслужује назив издајнице. Чувајмо морал, јер њиме чувамо Југославију.

Наш народ каже: „Држи ред, ред држи свет!” — па кад ред држи свет, то је онда један од главних услова, који нам је потребан да очувамо своју државу. Ако чувамо њега, чувамо и Југославију. **Соколство предњачи у чувању реда и дисциплине**, и учи нас да их

свугде примењујемо. Наше данашње друштво најжалост обилује људима, који себи уображавају да они не морају што други, и тиме ометају општи ред који за сваког једнако вреди. А тамо где нема дисциплине мора да иде све сунуврат. Ми можемо бити храбри и имати најсавршенија средства за одбрану земље и нације, али ако нема дисциплине, која ће одредити сваког на својо место, све нам то ништа не вреди. Не заповест, него свест о потреби реда и дисциплине треба да нас управља у свакоме послу. Чувајући ред и дисциплину, чува се и Југославија, и тако се испуњава свети аманет Краља Ујединитеља.

Наше Традиције и наше тековине чувајмо, јер ако њих чувамо, чувамо и Југославију. Није то модернизам одбацивати своје, а ни за туђим. То је издаја. Изгледа да се таква појава код нас већ у приличној мери запажа. Све наше тековине стваране су морем крви. Ми не смемо бити покољење, које је наследило један мукотечени капитал, па да на том капиталу благује и ужива, него све тековине треба да сматрамо као неприкосновену главницу, на којој треба даље да домећемо и дограђујемо.

Чувајмо патриотизам, ако желимо да очувамо Југославију. Велике и големе жртве биле су резултат прекаљеног патриотизма нашег. Далеко су и широко расејане кости наших синова, те ако бисмо ишли за праксом неког „животног простора”, онда бисмо могли рећи, да је наш животни простор далеко већи и шири, него што га заузимамо, и да овај на којем се налазимо, не сме и не може бити ни за чији интерес ни стопе окрњен. И патриотизам нам је данас више потребан него што је икад био, али не лажни патриотизам којим се неки служе за свој лични интерес, него онај који нас чини спремнима, да подносимо и најтеже жртве.

Ми ћемо данас наићи на многе и многе разочаране у свом патриотизму. Криво нам је да се гомилају милијуни у касаме појединаца, место да иду држави, да на тај начин она створи боље и повољније услове за живот целокупне заједнице. Али баш зато треба да нам патриотизам остане очуван, јер само помоћу њега моћи ћемо да отклонимо све негативне појаве, за које не смемо бацати кривицу на државу, него на неваљале људе, па настојати да се таквих људи решимо. Соколство жели да створи људе часне, ваљане и родољубиве, под геслом: „Отаџбина изнад свега!” Тако ћемо очувати Југославију и испунити аманет Краља Ујединитеља.

Чувати децу, значи чувати Југославију. На њима почива сва њена будућност. Страна пропаганда ради свим силама да нам децу удаљи од свега, што је уско повезано с националним обележјима и особинама нашег народа. Биоскопи с разним Миксовима, Цековима и Цемсовима; литература са стриповима и јунацима Микијем, Плутоном, Попајем и Олијом; музика са шлагерима и игре с палеглајима, фоксовима и танговима, удаљују нам омладину од свога прага и пењу је на лифтове неких илузорних палата, у којима се национално сурвава и пада. Соколство се труди да прикупи омладину у своје гнездо, да је учини отпорном против свих тих појава, које потичу из ту-

ђих врела, а с тенденцијом, да је национално олабаве и ослабе. Чувајмо децу, — сачуваћемо и Југославију.

Према свему изложеном, кад кажемо „Чувајмо соколство”, онда тим речима у пуној мери желимо да се одужимо аманету Краља Ујединитеља, и зато на дан његове мученичке смрти те речи нарочито истичемо. Истичемо их, да добро продру у уши оних који га мрко гледају. Зато вам казујемо: **Чувајте соколство”, јер оно чува народно здравље, чува морал, чува ред и дисциплину, чува Традиције и тековине наше, чува патриотизам и чува нашу децу, узданицу наше народне будућности. А када се све то чува, чува се и Југославија.**

Верујемо да се у души свих добрих Југословена, на дан мученичке смрти Краља Ујединитеља, јавља ове мисли.

Јован Удици

Краљу Муџенику

*U nepovrat ide vreme i godine nekud beže,
Ali živa uspomena na Tebe nas uvek veže.
Pa i ovog devetoga, oktobarskog tužnog dana
zakrvarit Tvome rodu u srcu će stara rana...*

*I usta će šaptat naša: „Slava Tebi Neumrlji;
Tvome grobu Jugosloven u duhu će vek da hrli.
Ti osveti sve Heroje, od Kosova do Soluna,
Zato Tebi čelo resi večne slave zlatna kruna!*

*Oplenac je naša Meka, naš se zavet tu obnavlja:
Sledićemo Tvoj amanet, — Soko njeg ne zaboravlja!
Svi ćemo pre izginuti, neg' ostupiti sa branika,
Ove zemlje, — čija snaga jača jeste od čelika!*

*Živeti će Delo Tvoje dok je sveta i vremena,
Dokle bude zemlje ove i jednog Jugoslovena!
Jer mi sad smo okupljeni oko Tvoga Prvog Sina,
koga ljubi ceo narod, koga slavi Otadžbina.*

*I kojom se danas gromko tužni poklič svud prolama:
„Ne plašimo ničega se, Aleksandrov Sin je s nama!
Tebi slava, Tebi hvala, Viteže i Mučeniče!
Petar Mladi neka živi”, — jugoslavski narod kliče!*

J. M. MREŽNICKI

Lepa sokolska svečanost na dobrovoljačkom naselju u Novoj Crvenki

Mala napredna dobrovoljačka naseobina Nova Crvenka, četiri kilometara udaljena od stare Crvenke, imala je u nedelju 29. o. m. lepu sokolsku svečanost. Tamошња sokolska četa, koja je du-

ke na ovom lepom poslu. Izaslanik župe Novi Sad br. dr. Bujić, sam dobrovoljac, evocirao je dobrovoljcima uspomene iz dobrovoljačkog života i pozdravio ih u ime župe. Zatim je uzeo reč iz-

no su iznenadile prisutne odličnim izvođenjem svojih tačaka u kojima su pokazale i inteligentno shvatanje i retku tehničku zrelost. Diletanti društva Crvenka bili su to veće više od diletanata. Sve u svemu svečanost je pokazala i visoku sokolsku svest i odličnu organizacionu sposobnost sokola u tome kraju.

Lep je utisak ostavila prisna saradnja sokola u tome kraju. Na svečanosti su se našli sokoli iz Starog Sivca koji su došli u povorci sa 12 konjanika i 40 biciklista iz udaljenosti od nekoliko kilometara predvođeni od fanfare naraštajaca Sok. društva Kula. Sokolski džez iz Crvenke razveseljavao je omladinu celo posle podne sviranjem narodnih kola i pesama. Odličan utisak ostavio je pevački zbor „Isa Bajić” iz Kule.

Kum zastave ljubi zastavu prilikom predaje; u ovalu: starešina čete pozdravlja goste; delegati i sokolska omladina

ša i pokretač celokupnog rada na unapređenju kolonije, osvetila je toga dana zastavu koju je darovao četiri poznati beogradski privrednik, g. Petar Babić. Svečanost je otpočela bogoslužjenjem, a zatim je izvršeno osvećenje zastave, posle čega je održao sveštenik, g. Apostolović narodu lep patriotski govor, veličajući sokolstvo i njegovu misiju u sadašnjosti:

„Nema nacionalne organizacije koja je danas narodu milija i bliža njegovom srcu i duši nego što je sokolska. Stoga je čitav narod danas usko povezan sa sokolstvom i sve što se učini sokolstvu učini se narodu, bilo to dobro ili zlo.”

Patriotske reči ovog narodnog sveštenika ostavile su dobar utisak na sav okupljeni narod. Posle toga je sveštenik predao zastavu kumu i darodavcu g. Petru Babiću, koji je uz nekoliko toplih, biranih reči predao starešini br. Filipu Gužini, a ovaj je predao zastavniku koji je položio propisani zavet.

Starešina je posle toga pročitao pozdravni telegram Nj. V. Kralju Petru II što je dalo povoda burnim ovacijama za Kralja i Kraljevski dom.

Iza toga je uzeo reč izaslanik episkopa g. Irineja, prota g. Pavle Kovačević koji je izrazio svoje zadovoljstvo što vidi vrle naseljeni-

slanik Saveza sokola, glavni sekretar br. Radmilo Grdić koji je u podužem govoru istaknuo potrebu snaženja vere i suzbijanja defetističke malodušnosti. Ukazao je da su izvori vere i moralne snage u narodu, naročito u ovom lepom odabiru kakav pretstavlja ova naseobina i njeni naseljenici iz kremenitih i ognjevutih krajeva Hercegovine, Bosne, Crne Gore i Like.

Mesni učitelj i prosvetar čete br. Radunović je na koncu održao vrlo lepo predavanje o sokolstvu i o značenju zastave. Svečanost je završena pevanjem sokolske himne »Oj Slovenie». Pored pomenutih izaslanika svečanosti je prisustvovao i izaslanik Bana, sreski načelnik g. Dragutin Lazić.

Posle svečanosti izvršen je defile pred zastavom a onda je priređen u Prosvetnom domu zajednički ručak. Zamenik starešine matičnog društva Crvenka održao je zdravicu za zdravlje i dug život Nj. V. Kralja i za napredak celog Kraljevskog doma, br. Radunović je pozdravio vredne Novo-crvenčane a onda su se redale tople i rodoljubive zdravice. Na večer je održana vrlo uspela, odlično posećena akademija. Na akademiji su održali lepše govore braća Bedeković, Gužina, kum zastave i prosvetar društva Crvenka. Naraštajke sokolskog društva Crvenka prijat-

Њ. В. Краљ на војним вежбама

Њ. В. КРАЉ ПЕТАР II, СА Њ. КР. ВИС. КНЕЗОМ АЛЕКСАНДРОМ, у пратњи Свог гувернера, армијског генерала г. Косића, присуствовао је прошлог четвртка војним вежбама предажења трупа преко Саве, које су одржане на Чукарици, у Београду. Њ. В. Краљ посматрао је ове вежбе са видним интересовањем, изразивши Своје задовољство на успешном раду војних јединица.

МИНИСТАР Г. ПАНТИЋ ЗА СОКО У ПОЖАРЕВЦУ

Министар за физичко васпитање народа, г. Душан Пантић, посетио је 21 пр. м., Соколско друштво Пожаревац, где га је у соколани дочекало постројено чланство са музиком и заставом, као и управом друштва, у име кога је г. министра поздравио старешина, Др. Јаковљевић, а једна нараштајка предала букет цвећа. Министар Д. Пантић захвалио се срдчним речима, поздравивши соколе да увек буду верни својим идеалима и да се угледају у наше старе витезове и јунаке. Говор министра Пантића био је топло поздрављен. Старешина друштва захвалио се г. министру најсрдчније на помоћи од 50.000 динара, указаној друштву.

Utakmice u košarci za prvenstvo Saveza SKJ. u Borovu

Prošle nedelje održane su prve utakmice za prvenstvo Saveza Sokola K. J. u košarci, u Borovu. Već ove prve utakmice su pokazale da je košarka igra, koja će osvojiti sve sokolske vežbaonice, jer ispoljuje sve vrline i sposobnosti kako pojedinaca, tako i cele vrste. Sokolstvo je ponovo dokazalo svoju spremnost i razumevanje za nove tekovine telesnog vežbanja, uvadanjem košarke u svoj telesno vaspitni program.

Na počasnoj tribini bili su zamjenik starešine, brat dr. Vladimir Belajčić, načelnik, Ivan Kovač, zamjenik načelnice, sestra Milica Šepa, zamjenik načelnika, brat Branko Polić, starešina društva Borovo, brat Tomo Maksimović, sa članovima uprave. — Priredba

Pobedničko odeljenje članova Sokola Zagreb II

je počela pozdravom i dizanjem državne zastave, te sviranjem državne himne. Počasnu četku kod zastave dalo je sokolsko društvo Borovo. U ime Saveza SKJ pozdravio je takmičare brat dr. Belajčić, koji je istakao značaj borbenosti i viteštva kod sokolskih utakmica, u vezi sa narodnoodbrambenim radom, koji je sada najvažniji.

Lepo je bilo videti grupu od 170 mladih Sokola i Sokolica, kako nastupaju, spremni za borbu. Nastupile su župe: Beograd, Karlovac, Osijek, Petrovgrad, Sarajevo, Sušak i Zagreb. Sudili su savezni sudije, braća Pavić Zdenko, ing. Stefanini Božo, Rapajić Josip, Bingula Josip i Radovanović Selimir. Tehnički rezultati utakmica zadovoljavaju i dokazuju da je košarka već mnogo napredovala u sokolskim redovima:

Članovi: I kolo: Karlovac—Petrovgrad 10:8; Zagreb—Karlovac 59:12; Zagreb—Petrovgrad 61:6. II kolo: Sušak—Osijek 48:6; Beograd—Osijek 40:8; Sušak—Beograd 31:23.

Finale članova: Zagreb—Sušak 45:12.

Muški naraštaj: I kolo: Petrovgrad—Sarajevo 36:2; Zagreb—Sarajevo 41:1; Zagreb—Petrovgrad 14:9.

II kolo: Beograd — Karlovac 16:6.

Finale naraštaja: Zagreb—Beograd 16:9.

Članice: Beograd—Zagreb 2:0. **Ženski naraštaj:** Zagreb—Beograd 20:0.

Najteže i najlepše borbe bile su kod članova. Uzbudljiva i tehnički lepa bila je borba Beograda i Sušaka za ulazak u finale pa je pobedila vrsta dosadašnjeg prvaka, sokolskog društva Zagreb II, sa ubedljivim rezultatom i tehnički doteranom i lepom igrom, vrlo dobre Sušačane.

Zagrebčani su se pokazali dostojni da nose naslov prvaka. Nakon pobeđe u odbojci na međuzupskim utakmicama u Beogradu, 22 septembra o. g., nad vrlo dobrim vrstama Ljubljane i dosadašnjeg prvaka Maribora, pokazali su zagrebački sokoli, da

su nadmoćni prvaci u svim takmičarskim igrama, koje se gaje u sokolskim redovima. Kod muškog naraštaja istakle su se izjednačene vrste Beograda i Zagreba, tako da je zagrebčanima tek u drugom poluvremenu uspelo da savladaju borbene beogradske naraštaje. Kod ženskog naraštaja premoćno je pobedila zagrebačka vrsta. Kod obih vrsta videlo se dosta početničkih grešaka. Članice su bile nešto bolje, te je u uzbudljivoj borbi pobedila vrsta beogradskih sokolica.

Takmičenje je organizovano u vodstvu Načelnništva Saveza SKJ, uz obilnu pomoć sokolskog društva Borovo. Proteklo je u najboljem redu, a na završetku je, uz sudelovanje sviju takmičara,

u Borovu savezni tečaj za košarku i odbojku. Na tečaju je bilo 33 lica iz raznih župa. Tečaj je vodio brat Zdenko Pavić, pročelnik za takmičarske igre pri načelništvu Saveza SKJ, uz pomoć saveznih prednjaka, braće Rafaela Bana i Marijana Maržana. 30 septembra održani su u Borovu ispiti za savezne sudije košarke, kojima je pristupilo 10 kandidata. Zadovoljilo je 8 kandidata.

Marijan Maržan

Umro je valjan Soko koji je bio napadnut od protivnika

»Sokolski Glasnik« je već javio, da je 23 jula od strane članova Seljačke Zastite bio tvorno napadnut brat Kuzmanić Karlo i tom prilikom dobio teže ozlede na lubanju i potres mozga. Brat Kuzmanić bio najprije u kućnoj njezi, a kad se bolest pogoršala, bio je prenesen u splitsku bolnicu, gde je 23 o. m. preminuo. Nekoliko minuta prije njegove smrti bio je preslušan od strane suda, a sutradan po smrti seciran. Rezultat lječarske komisije o seciranju nije nam poznat.

Brat Kuzmanić član je Sokola od g. 1918, za sobom ostavlja petoro djece i suprugu. Bio je ribar i svojim skromnim radom prehranjivao mnogobrojnu porodicu. Pošto njegova obitelj nije bila u stanju da ga o svom trošku prenese i sahrani u Milni, bio je prenesen i pokopan o trošku župe.

U Splitu je bio ispraćen od članova Uprave župe i društva, a u Milni mu je njegovo matično društvo priredilo velebani pogreb, u kome su uzeli učešća svi članovi društva. Nad otvorenom rakom, u ime starešinstva župe, oprostio se brat Vinko Jukić, a u ime društva starešina brat Dr. Mandinić.

Smrću brata Kuzmanić Karla sokolsko društvo u Milni gubi odličnog saradnika, koji se žrtvovao za sokolske ideale! Slava mu!

POSLEDICE NASILNOG PREMEŠTANJA JUGOSLOVENA

Pišu nam iz Zagreba: Ovdje je veliku senzaciju izazvala deputacija, koja je nedavno stigla iz sela Mlake, a u kojoj je bilo preko stotinu seljaka, sa svim funkcionerima HSS na čelu. Deputacija je došla da traži, da se u selu ostavi i dalje učiteljica Kaurić, koja je odlična nastavnica i koju voli čitavo selo; ali je bila premeštena zato što je htela da pođe za muža, koji je jugoslovenski orijentisan, pa je zato stavljen na raspoloženje Ministarstvu prosvete, a ona je premeštena u osiječki srez. Deputacija je pošla do pretstojnika za prosvetu, ali taj nije htio nikako da joj udovolji, pa je pokušala da pođe dr. Krnjeviću. Međutim je bila sprečena od policije i kaminonima odvedena do stražarnice, a zatim otpremljena na stanicu. Da nasilje bude potpuno, učiteljica je dobila pismeni nalog sreskog načelnika, kojim joj se zabranjuje da dođe u selo Mlaku zbog bilo kojeg razloga. Ogorčeno time, selo nije htelo da primi novog učitelja i obratilo se za intervenciju dr. Mačeku.

Ovo je najbolji dokaz, kako slepa mržnja protiv svega što je jugoslovensko i sokolsko, izaziva ogorčenje čak i u redovima najvernijih pristalica HSS!...

PROTIVNICI SOKOLSTVA

PREMEŠTANJA SOKOLA

Pišu nam sa Sušaka: U poslednje vreme je čitav niz naših odličnih Sokola, sa područja župe Sušak, razbacano svuda po Jugoslaviji, sa jedinom namerom da bi se onemogućio rad sokolstvu u ovim krajevima i da bi se nanela šteta jugoslovenskoj misli.

Ta braća i sestre su: Šepić Vinko iz Trsata u Gospiću, Dubrović Slavan iz Cernik - Čavala, Mihelić Silvije iz Orehovice kraj Sušaka tamo nekamo u Hercegovinu, Harapin iz Novog Vinodolskog u Banja Luku, Zuklić Martin iz Krka na raspoloženje g. ministru prosvete, Usmijani iz Paga na jedan dalmatinski otok, Novaković Radiša u Vojni Tuk iz Sušaka, Mrvoš Rade iz Vojnog Tuka u Daruvar, Velfl Oskar u Dragi kraj Sušaka, penzionisan. Sestre Jurinčić (Olga i Dragica) iz Sušaka u Supetarsku Dragu, Opatić Josip iz Raba u Hrvatsko Zagorje, Prosen Makso iz Sušaka u Grobnik (a 29/X navršava 35 godina učiteljske službe). Vredne učiteljice Sušačanke iz Grobnika na otok Pag u mesto Barbat, a to su Mikuličić i Krišković.

Direktor ženske gimnazije u Sušaku, Ivančić Ivan, umirovljen; direktor muške gimnazije u Sušaku, Dr. Đorđe Roić, u Osijek; sestra Širola Marija, nastavnica građanske škole, iz Sušaka (uzdržava stariću bolesnu majku) u Crikvenicu; Šuran iz Kostrene Sv. Lucije grada Sušaka nekamo pod Velebit (ali i tamo osnovna sokolsku četvu) Deprato Dragutin, sa brojnou familijom mora da seli iz Novog Vinodola u Gospiću, za nastavnika građanske škole, dok je u Novom bio duša svega sokolskoga, nacionalnoga i inoga rada. Brat Bačić Josip, predmetni učitelj Drž. muške znanstvene škole u Sušaku, dugogodišnji prosvetar i odbornik sokolske župe »Sušak—Rijeka« morao je da ostavi svoj primorski kraj i da potraži utehe i zaklon među braćom u Vršču, Dunaške banovine, jer bi inače bio moralno i materijalno posvema uništen.

Pišu nam iz Sudurda, na otoku Sipanu: Premještanjem nastavnika u dubrovačkom srezu došla je na red i naša učiteljica Rita Kalas-Delvelio. Kod nas je neprekidno službovala sedam godina, a drugdje još toliko, i umjesto da joj se to prizna, pa da joj se podijeli mjesto u kojoj varoši, ona se šalje u najzabitnije selo Imotskog sresa! Slična su mjesta dobili svi jugoslovenski sokoli. Našu valjanu učiteljicu ispratili su mnogi seljani, da joj time pokažu koliko su je voljeli. — Jedan od roditelja.

ŠIKANIRANJE SOK. DRUŠTVA

Pišu nam iz Vele Luke: Protivnicima sokolstva je uspelo da kupe zgradu, u kojoj se nalazilo naše sokolsko društvo i da nam odmah otkazu prostorije, da bi time onemogućili naš rad. Trud im je međutim uzaludan, jer nas ni dosadašnji njihovi progoni i napadaji nisu smeli. Oduzeli su nam muziku i mi smo ponovo nabavili nove instrumente. Premestili su nam skoro polovinu članova uprave, a nekima su oduzeli nameštenje, ali zato oni koji su ostali, rade dvostrukom voljom. Tako smo našli i nove prostorije, još bliže središtu nego ranije, pa ćemo sa još većim oduševljenjem nastaviti svoj rad za dobro Kralja i Otadžbine.

Poslednji udarac za naše društvo pretstavlja odluka Sreskog Načelnstva, br. 2747, kojom se kažnjava starešina našeg društva,

Filip Gugić, na 500 din. globe i 10 dana zatvora; zato što je »prekršio naredbu o privremenoj zabrani sastajanja; time što je sokolsko društvo u Velej Luci korporativno nastupilo dana 6 septembra o. g.« Taj dan je, kao što je poznato, bio Kraljev rođendan i sokoli su počinili »prestup« time, što su u grupi pošli da učestvuju službi Božjoj, na rođendan svog Vladara.

ZALOSTAN INCIDENT

Pišu nam iz Supetra na Braču. Pred nekoliko dana je na nedoličan način oštećena spomen-ploča, postavljena na ovdašnjem lukobranu, na uspomenu blagopočivšeg Kralja Aleksandra. Preko noći je na toj ploči bilo ispisano »Žap«, što pretstavlja frankovačku formulu za poklić »Živio Ante Pavelić«. Taj postupak je izazvao ogorčenje, ne samo među Sokolima, već i kod čitave čestite javnosti, jer se zna da velika većina našeg naroda u ovom kraju odlučno odbija Paveličevo služništvo prema neprijateljima naše države. Jedan naš brat, Ivo Letnić, pojurio je odmah da izbrise pomenuti natpis, ali je na to jedan frankovac, student, navalio na njega boksom i ranió ga u glavu. Taj napadaj je odmah prijavljen žandarmeriji, ali frankovački student nije ni do danas pozvat na odgovornost, zato što je u najbližem srodstvu sa jednim uglednim funkcionerom vladajuće partije. Zar nije ovo najbolji dokaz, na koji način se frankovci uvlače u različite organizacije HSS, radeći i protiv Jugoslavije i protiv banovine Hrvatske?

Штампа О СОКОЛСТВУ

„Млади Соко“, лист нараштаја Соколског друштва Сплит, објављује у броју за септембар чланака Златка Синобада, под насловом, „Ни корака назад!“, у коме каже:

„Не смије ни да се чује из ничијих уста, а нарочито не из уста нас младих Сокола, да постоје несавладиве тешкоће и препоне. Храбро и одважно морамо корачати преко свих тешкоћа и препрека ка светим циљевима и идеалима соколским, јер победа је у рукама устрајних, пожртвовних и идеалима вјерних.“

У истом броју пише Срђан Вриан, под насловом „Да ли реформе?“, и каже:

„Да ли ми Соколи треба да мијењемо своје принципе, да ли да их и ми усклађујемо?... Нисмо у прошлости усклађивали па нећемо ни у будућности. И кад би имали што да мијењемо, неби мијењали ради тога да ускладимо наше принципе с било чим, већ ради тога што ће то бити корисније за соколство, а никако с неког другог разлога. Уосталом, то мијењање може бити само у администрацији, у ношњи, у вањским знацима. Али У БИТИ, У ИДЕОЛОГИЈИ, НЕ МОЖЕ ДА БУДЕ МИЈЕЊАЊА. Наши принципи су садржани у Путевима и Циљевима. Ми у њих вјерујемо и вјероваћемо. Свако дирање неког изван наше организације у то, изазваће наш отпор... И у овом времену „великих реформи“, ми се потпуно задовољавамо нашом идеологијом и вјерујемо да је то корисније и успјелије од многих других.“

Kamo ide i šta hoće sokolstva?!

Napisano dragom počivšem bratu, dru RIKI FUKSU, u spomen

Kada su mi dne 6 avgusta o. g. rano izjutra javili u Metliku, da je u dva sata u noći u ljubljanskoj bolnici umro moj beli zemljak, brat dr. Riko Fuks, koji je bio prvi i jedini tajnik Jugoslovenskog sokolskog saveza i moj najintimniji saradnik za svih prvih deset godina postojanja napredne ujedinjene sokolske organizacije, obuzela me duboka žalost i zapela me u srcu fizička bol, iako sam znao, da može katastrofa doći svakog trenutka. Do toga momenta nisam osećao, da su bile veze među nama tako tesne i iskrene. Odmah sam se zapitao, što da dam sada bratu Riki, kada mu nije potrebna više nikakva pomoć, kada njegovo izmučeno telo leži hladno i ledeno na mrtvačkom odru, i kada je sve zemaljsko i svetovno za uvek presečeno, određeno još samo za grob? »Reci mu još nešto! Reci mu kako je sa svima nama, koji smo ga ljubili! Piši mi što hoćemo, kuda plovimo! Umanji, melemom namaži makar naknadno njegove poslednje muke s bratskom rečju, kada mu ranije nisi mogao ništa dati da olakšaš njegove boli, da bude miran njegov večni san, koji neka njegovu dušu opaja verom, da nije živeo uzalud! — Tako sam govorio samome sebi. I tako mi sada javljam ovo nekoliko reči i misli na spomen. To je sve, što može dati brat bratu, koji je prekoračio Rubikon i otvorio knjigu svojih životnih računa pred sudbinom Večnosti!

I
Tirš i Havliček, koje je brat Riko dobro poznao sa svojih univerzitetskih studija u Pragu i iz svog uzgajanja u Pračkom Sokolu, imaju jednake poglede na sudbinu malih naroda. Ovi se pogledi dadu iz pogleda u istoriju svih naroda, iz udubljenja u tok, uspinjanje, opadanje celog sveta sažeti u reč mudrosti.

Danas se stvara nov oblik života. I ovo teško doba traži od svakog čoveka, da nađe svoje mesto u narodnoj zajednici i u ljudskom društvu. Niko se ne može otresti svoje odgovornosti prema narodnoj celini i prema čovečjem društvu, jer se nijedan narod na svetu ne može otrgnuti od velikih, sudbonosnih zbivanja i živeti sam za sebe negde izvan stvarnosti.

Ali iz opšte neizvesnosti ipak postoji negde i nekakav izlaz — ili je pobjeda ili poraz, nešto i negde postoji. A jedna je istina: da ne može nijedan narod, koji računa na pobjedu, izvoštiti pobjedu nijednim drugim načinom već jedino sa svojom unutrašnjom snagom. Zbog toga je potrebna svakome — tako i našem narodu — najpre unutrašnja sloboda, gde mu jedino može uspevati unutrašnja moć. Mi pak, koji i prvenstveno pomažemo narodu u njegovu uzgajanju, doprinosimo s time njegovoj unutrašnjoj slobodi i množimo njegovu unutrašnju moć. A ta njegova unutrašnja moć jeste obrazovanje i moral, njegova radinost i poštenje, njegova svest i mogućnost njegove vere u istinu i pravdu. Ovu unutrašnju moć ne može narodu oduzeti nikakva vanjska sila, pa bila ta sila ne znam kako kruta i surova. Dok živi ova unutrašnja moć naroda, živi i narod, makar bi bilo ono što još živi u njemu, samo jedan postotak njegova broja. Iz ove unutrašnje moći izviru ideje, koje ispunjuju kulturu naroda. U idejama i kulturi pak leži tvornica oružja za pobedonosan polet u budućnosti, makar bi nas najkruća sadašnjica desetkovala. Ako se sami ne

uništimo atomiziranjem svoje unutrašnje moći, onda nam niko ne može oduzeti niti ideje niti kulturu, koja je njen zlatni plod. Bez unutrašnje slobode i unutrašnje moći nema nikakve ideje i nikakve kulture, — nema unutrašnjeg stvaralačkog života, nema, dakle, niti spoljašnjeg života — nema naroda!

Ovo smo mi Sokoli naučili iz Tirševa i Havličekova gledanja na život naroda, a ovo smo još više naučili iz svoje povezanosti sa sudbinom naroda, u čijoj sredini živimo. Kada korenje naše ideje i naše kulture ne bi bilo u vlastitoj zemlji, već nas ovdavno ne bi bilo, a ne bismo bili niti potrebni. Mi Sokoli znamo, da postoji čak i ideja krvi — od Kosova na ovamo — ideja duhovnog junaštva. Sve ove ideje jesu komponente ideje sokolskog stvaralaštva: žrtvovati krv po zapovesti morala za najveće dobro naroda i otadžbine — za unutrašnju moć i slobodu! Iz ovoga, pazi, niklo je legendarno junaštvo i fanatička borba za slobodu jugoslovenskog naroda, čiji su predstavnici u istoriji sveta srpska vojska i jugoslovenski dobrovoljci.

Mi Sokoli znamo, da žar životnih, narodnih, državnih ideala plamti samo u zdravom narodnom organizmu, kome je svaka sebičnost strana i odvratna. Mi se pokoravamo zapovedi rada, žrtava, borbe i pobjeda. Dok nas sve napaja ozbiljnost i odgovornost naših sokolskih poslova, neće nas omamiti niti zavesti na krivi put nijedna zabluda vlastitog srca. Upoznajemo život u njegovoj stvarnoj i istinskoj slici! Taj stvarni i istinski život shvaćamo onakvim, kakav on zaista jeste, ali pokušavamo da ga ulepšamo svojim idejama i svojim idealima, da život bude za sve u podjednako meri zaista i vredan života. To je zapovest sokolskog bratstva: ljubav neka prelazi iz reči u život! Plemenita čovečnost jeste cilj svakog uzgoja, dakle i sokolskog. U tome je bit Spasiteljevih reči: Božje je carstvo u vama samima! Nema ga niti na zemlji niti na nebu, ako tog Božjeg carstva nema u vama. — I baš je tako samo u meni, u mojoj duši i u mojem čuvstvu — dakle u mojoj unutrašnjoj moći i u mojoj unutrašnjoj slobodi — jamstvo moje vrednosti: da li što značim ili ništa ne značim za visoku cenu i neokrnjivo bogatstvo narodne celine.

Da li možemo već iz ovoga što smo rekli dokučiti nov oblik života? I da li možemo već na osnovu ovoga naći svoje mesto u narodnoj celini i u čovečjem društvu? Ja bih za svoju osobu odgovorio kategorički: Da! Ta sve je prolazno, što ne počiva na moralu, na unutrašnjoj moći, na unutrašnjoj slobodi i na onom Božjem carstvu, koje je u nama. Imali smo silne narode, silne vladavine, silne političke grupe, imali smo silne sile, sile nad silama — ali sve ovo silno i iznad-silno propalo je — ostao je samo žar ideala, koji plamti u zdravom narodnom organizmu. Taj je plam naša prasila, to je Božje carstvo, koje je u nama!

II

Godine 1926 proslavila je Vojvodina stogodišnjicu rođenja svog velikog sina, Svetozara Miletića. Na toj proslavi učestvovala je, što se razume samo sebi, bratska župa Novi Sad, koja se tada zvala: Sokolska župa Svetozara Miletića. — Kada se trebao, na poziv župe, odrediti u starešinstvu tadašnjeg Jugoslovenskog sokolskog saveza njegov

zastupnik na ovoj proslavi, bilo je odlučeno, na predlog brata dra Fuksa, da pođem na proslavu Miletića u Novi Sad ja kao tadanji starešina JSS, „da opet vidiš srpsku Atinu, gde smo se pre sedam godina ujedinili mi jugoslovenski Sokoli“, kako je brat Riko obrazlagao svoj predlog.

U Novom Sadu bio sam gost župskog starešine, brata dra Ignjata Pavlasa. Noć pre svečanog dana skoro sam celu probdeo u krevetu, da još jednom u pameti preletim životopis Svetozara Miletića i da prolitam koncept svog govora. Pokraj njegova groba, stojeći u krugu braće iz župske uprave, rekao sam, da krila Sokola-stražara pravice i sejača životnih klica — udaraju o vrata smrti, koja se otvaraju valovima mladosti i istine, da kroz ta vrata stupa u svoj svojoj slavi i veličini pred oči sadašnjice besmrtni Svetozar Miletić, junak i vođa narodni i preteča sokolskog stvaralaštva. Ta Svetozara Miletić udario je svom svojem vremenu pečat svojeg silnog duha, svoje neiscrpilive borbenosti, svoje duboke nacionalne svesti i svoje besprimerne požrtvovnosti. Geslo njegova života bilo je: Borba i pobjeda! Pobjedom slobodan život u slobodnoj otadžbini!

Kako se vidi već iz ovih uvodnih reči u mojem govoru, oznaka je Svetozara Miletića, kao preteče sokolskog stvaralaštva i sokolske delatnosti, potpuno pravilna. A da ovo sećanje spada u okvir današnjeg mog članka u vezi s imenom brata Rike, opravdava i potkrepljuje činjenica,

što je Svetozar Miletić pokrenuo i mobilizovao najpre u sebi svu otpornu i borbenu energiju — dakle svoju unutrašnju moć — te ju bezuslovno i neoprostivo stavio u službu našeg naroda, stojeći u neprestanoj borbi između dve vatre — između Beča i Budimpešte. I svoje moralne i materijalne snage, koje su na jednoj strani rušile stari svet krivica i nasilja, a na drugoj strani krčile put preko trnja i kamenja u doba spasenja, Svetozar je Miletić usmerio ove svoje snage, po svojoj unutrašnjoj slobodi, u tri pravca, u tri reke, koje su se razlile među narod kao lekovića vrela, radajući osnove i uslove za zdrav, mlad, slobodan život naroda. Koje su ove tri reke? Po jednoj teče ponosna narodna svest, na drugoj se javlja nastojanje, da dođe do punog izražaja načelo gospodarske i političke samostalnosti, po trećoj teče težnja za kulturnim oslobođenjem i napretkom. To je bio Miletićev ratni nacrt, a taj je nacrt identičan s našim nacrtom, koji smo ponovno godine 1919 proglasili baš u Novom Sadu.

Na grobu Svetozara Miletića, obzirom na ono što smo naveli, naglasio sam po prilici, da je domovinska ljubav, koja ima dubok koren u duši, koja je spremna i sposobna za svaku žrtvu, izvor svakog čina, koji teži, odbacivši sebičnost i lične ambicije, ka opštem dobru, određenom narodu ako celini. Patriotski rad, blagoslovljen i jačan ovom ljubavlju, donosi narodu materijalnu korist, jer mu daje čvrsto tlo ispod nogu za odvažan korak u realan

život. I narod, koji je zadojen s nacionalnom mišlju i koji se gospodarski osamostalio; narod, koji se svestan samoga sebe i koji svoje tečevinske sposobnosti okreće u svoju korist i upotrebljava ih za očuvanje i učvršćenje svoje egzistence, uznosi i preta-pa svoj moral u luč i oblast kulture, koja je merilo i znak duhovne kakvoće naroda, dakle njegove unutrašnje moći i unutrašnje slobode.

Iz našeg današnjeg gledanja na svet ne treba ovim rečima ništa dodati. Mi Sokoli znamo, da se mora po celome telu otadžbine razliti zdrava krv, da bude telo zdravo, da bude moglo rasti, razvijati se i ploditi. Mi Sokoli znamo, da treba za svaki rad potstrek: čemu, gde, kako? Mi znamo, da želimo jedinstvenost mišljenja, volje i rada. Mi znamo i to, da je u svakoj borbi potrebna jedinstvena moć, koju vodi jedinstvena volja, kojoj se moraju svi pokoravati. To je pokoravanje dobrovoljno, jer se je začelo u unutrašnjoj slobodi, i jer znamo, da samo iz ličnosti pojedinca klije semenje samostalnog mišljenja i radne energije. Ostranimo i pročistimo sve, što je stranu u našem životu: moramo natrag u početak, moramo u dubinu biti naroda! Ta onaj ko ne teži da shvati životnu istinu, pada sve niže i niže, dok bi međutim morali svi rasti samo iz ideala. Spoznaja istine preporodi i zadoji čoveka s odlučnošću, da započne razglabati o svrsi života. Potrebno je mnogo napora, mnogo odvažnosti i mnogo moralne snage, da svome životu da-deš nov pravac. Mogli bismo reći, da je jedna istina, koja ne ostaje ni pred kime sakrivena: život je ljuta borba!

(Svršetak u idućem broju)
E. L. GANGL

Велике соколске свечаности у Врњцима

У прошлу недељу одржана је у Врњцима ретка соколска свечаност. Соколско друштво Врњачка Бања осветило је своју заставу којој је кумовао национални и соколски ветеран бр. прота Ржничанин. Треба спомнути да је ово прва соколска застава израђена према новим прописима Савеза Сокола. После тога освећена је спомен-цесма посвећена Њ. В. Краљу Петру Другом, подигнута на месту на коме је било одмаралиште Њ. В. Краља приликом

прве посете Врњачкој Бањи. Свечаност је завршена поменом пред спомеником Витешког Краља Александра I Ујединитеља. Свечаностима је присуствовало неколико хиљада грађана и сељака који су били дубоко импресионирани лепим патриотским говором.

На слици горе се види поворка на чијем челу иде стари прота бр. Ржничанин; доле је спомен-цесма за време освећења и говора савезног делегата, брата Радмила Грњића.

Утакмице у одбојци у Новом Саду

Жупске утакмице из игре одбојка су се одржале у Новом Саду 22 септембра у Соколском дому.

На овим утакмицама узело је учешћа 14 скупина са 84 утакмичара и утакмичарки из 6 јединица жупе и то: Нови Сад, са 1 скупином чланова, чланица, мушког и женског нараштаја; Суботица Матица, са 2 скупине чланова, 1 скупином чланица и 1 скупином мушког нараштаја; Мол, са 1 скупином чланова; Сента, са 1 скупином чланова; Сремски Карловци, са 1 скупином чланова и мушког нараштаја; Бачки Петровац, са 1 скупином чланова и 1 скупина мушког нараштаја Руског отсека сокол. друштва Нови Сад.

Поредак такмичара је следећи: Чланови: Суботица — Матица, Нови Сад, Мол, Сента, Суботица — Матица II, Сремски Карловци, Бачки Петровац. — Чланице: Суботица, Нови Сад. — Мушки нараштај: Суботица — Матица, Нови Сад, Сремски Карловци, Нови Сад — Руски соко.

ODGOĐENE UTAKMICE

Načelníštvo Saveza Sokola K.J. odgodilo je savezne streljačke i biciklističke utakmice, sa 4 i 5 o. m., — na 19, 20 i 21 oktobra o. g. iz tehničkih razloga, zbog malog broja prijava.

Ove utakmice održaće se u označene dane, prema rasporedu koga će jedinice dobiti pravovremeno, kao i obavest o povlašticama za put itd.

DOGAĐAJI U SVETU

Najznačajniji međunarodni događaj prošle nedelje bilo je potpisivanje trojnog pakta između Nemačke, Italije i Japana, čija glavna klauzula glasi, da ulazak koje bilo od nezaraćenih velikih sila u rat, protiv jednog od potpisnika tog pakta, obvezuje druge potpisnike na vojničku intervenciju. Općenito se tvrdi da je pakt imao za cilj, da spreči ulazak Amerike u rat, time što bi onda Japan pristupio silama osovine; jednako kao što bi sile osovine stupile na stranu Japana, kada bi došlo do sukoba između Japana i Amerike. U nekim krugovima se tumači, da je pakt isto tako uperen i protiv ulaska Sovjetske Rusije u rat; ali u njemu postoji klauzula, koja izražava uverenje, da stvaranjem tog pakta nisu ni najmanje dirnuti odnosi između njegovih potpisnika i Sovjetske Unije.

Nemačka i italijanska štampa ističu veliku važnost pakta, tvrdeći da je njegov cilj ograničenje rata i stvaranje novog poretka u svetu. Oni se nadaju, da će on uticati na Ameriku i da će oslabiti položaj Engleske. U Londonu se naprotiv tvrdi, da pakt pretstavlja samo formalnu potvrdu dosadašnjeg stanja, pošto su se tri države i do sada potpomagale, dok će naprotiv izazvati nerazpoloženje Amerike, koja u njemu vidi opasnost za sebe. Američka je štampa zaista primila vrlo nepovoljno pakt i sve više se čuju glasovi koji tvrde, da je ulazak Amerike u rat neizbežan.

Što se Sovjetske Rusije tiče, njena štampa se ograničava na to da registira činjenice koje su sadržane u paktu, ne uzimajući stav protiv njega i konstatujući samo to, da on znači mogućnost proširenje svetskog sukoba. Ističe se ipak, da će Rusija zadržati neutralni stav, dokle god to bude od nje zavisilo. Istovremeno se javlja, da Nemačka čini sve napore, da pomiri Rusiju i Japan, dok se engleska i američka štampa nadaju, da će agresivnost Japana ipak učiniti, da se Sovjeti približe gledištu Amerike i Engleske. To u toliko pre, što Rusija, kao i do sada, ostaje pri pomaganju Kine u borbi protiv Japana. Engleska štampa podvlači i demanti agencije »Tase«, kojim se ističe da se zvanični krugovi ne slažu sa poznatim člankom »Krasnaja zvezda«, o tome da Rusija nema interesa za imperijalističke borbe oko Balkana.

Uzajamni napadi iz vazduha između Nemaca i Engleza, predstavljali su prošle nedelje, kao i do sada, glavne i gotovo jedine vojničke operacije u sadašnjem ratu. Italijanska ofanziva u Egiptu, je obustavljena i tvrdi se da maršal Graciani sprema drugi plan za tu ofanzivu, koji ne bi išao kroz pustinju. Međutim se sa britanske strane javlja, da su Englezi doveli u Egipt novu znatna pojačanja, pošto imaju podatke, da Italijani sa jakim silama spremaju novu ofanzivu.

Operacije na moru vrlo su beznačajne, a britanska akcija protiv francuske luke Dakar, u zapadnoj Africi, je obustavljena. Poslednjih dana se tvrdi, da se na Dakar sprema jedna zajednička akcija Amerike i Velike Britanije, ali te vesti nemaju nikakve potvrde. Ni vazduhoplovna aktivnost na području sredozemnog mora nije velika, ma da Italijani javljaju o uspešnom bombardovanju Malte i drugih engleskih baza, jednako kao i Englezi o bombardovanju italijanskih.

Nemački vazduhoplovni napadi na Englesku, a naročito London,

produžuju se iz dana u dan, a naročito su bili jaki koncem prošle nedelje. Poslednjih dana su nešto slabiji, zbog nepovoljnog vremena, ali nemačka štampa tvrdi, da će se ti napadi odlučno nastaviti. U isto vreme engleska avijacija napada Berlin i gradove uzapadnoj Nemačkoj, jednako kao i nemačke baze u francuskim i holandskim lukama. Dok se u nemačkim listovima čuju glasovi, da iskrcavanje u Engleskoj nije apsolutno potrebno, pa neutralna štampa prema tome zaključuje, da je plan o iskrcavanju odložen, engleska štampa upozorava na potrebu poreza, i tvrdi, da se još uvek vrše pripreme na francuskoj obali. Zanimljiv je članak vazduhoplovnog saradnika agencije »Reuter«, koji kaže, da će početkom jeseni vazdušni rat između Nemačke i Engleske stupiti u novu fazu, u kojoj će Englezi sve više prelaziti u ofanzivu. Engleska stavlja u službu nove tipove bombardera i lovaca, koji su nadmoćniji od svih dosadašnjih; a produkcija aviona u kao i dovoz aviona iz Amerike Engleskoj stalno raste, jednako kao i dovoz aviona iz Amerike i Kanade. Nemačka štampa međutim ne veruje u tu englesku ofanzivu.

Završena je poseta španskog ministra spoljnih poslova, Sunjera, Berlinu i Rimu. Mnogo se govorilo o tome, da bi Španija trebala da stupi u rat na strani sila osovine, ali poslednje vesti iz Rima kažu, da poseta nije donela nikakve senzacionalne odluke i da Španija sada neće stupiti u rat, ma da je potpuno složna sa silama osovine. Italijanski listovi pišu, da Španija zato nije potpisala zajednički pakt sa Berlinom i Rimom, što je njeno prijateljstvo prema silama osovine i suviše dobro poznato, pa mu ne treba nikakvog pakta.

Bugarska vojska je prošlih dana završila okupaciju lužne Dobrudže, koja joj je, prema bečkoj arbitraži, ustupljena od Rumunije. Kao što se moglo očekivati, taj događaj je izazvao veliko zadovoljstvo u Bugarskoj, pošto je južna Dobrudža čisto bugarska zemlja, koja je g. 1912 bila otrgnuta od Bugarske. U znak zahvalnosti sofijska štampa je zaključila, da se tri velike ulice u Sofiji nazovu imenima italijanskog kralja, g. Hitlera i g. Musolinija.

Švajcarska i ostala neutralna štampa posvećuje veliku pažnju poslednjim događajima u Norveškoj. Kao što je i naša štampa javila, nemački komesar u okupiranoj Norveškoj, Terboven, održao je nedavno govor, najpre na nemačkom, a onda na norveškom jeziku, u kome je najavio, da je norveški kralj, sa porodicom svrgnut sa prestola; da je norveška vlada u Londonu zbačena; da se u Norveškoj osniva komesarijat, u vidu državnog veća; da se sve dosadašnje političke stranke u Norveškoj raspuštaju, i da se dozvoljava jedina stranka, koja nosi naslov »Narodna stranka okupljanja«, a čiji vođa je poznati major Kvisling. Komesar je zatim napao dosadašnje političke stranke, izjavio je da njihovi snovi moraju biti porušeni i da zemlja treba da se preorijentiše, iz dosadašnje ovisnosti prema Engleskoj, u prijateljstvo prema Nemačkoj.

Švajcarski listovi pišu, da je taj korak izazvao iznenađenje i nezadovoljstvo u Norveškoj. Prema vestima iz Štokholma, okupacione vlasti su već unapred odlučile da spreče svaki izraz ne-

zadovoljstva, pa su zatvorile velik broj novinara i protivnik Kvislingovih, a mnogo listova je obustavljeno. Zabranjeno je prikazivanje i američkih filmova; u radničkim organizacijama uvedena je kontrola, a svi socijalistički, ili komunistički poverenici u preduzećima su smenjeni. Posle komesarovog govora je vojska i policija zaposela prostorije svih političkih partija, a na ulici su se pojavili uniformirani odredi Kvislingovih pristalica, u krojevima, koji su slični onima nemačkim jurišnih odreda. Švedska štampa podvlači, da je norveško javno mišljenje uzelo vrlo kritični stav prema ovim događajima i prema držanju majora Kvislinga. »Dagens Niheter« ističe, da stranka majora Kvislinga kod poslednjih izbora u Norveškoj nije mogla da dobije niti jedan jedini mandat, dok se u novom državnom veću nalaze sami njeni članovi i mnogi bivši članovi Kvislingove vlade, koji ne uživaju simpatije u Norveškoj. »Stockholms Tidningen« piše, da je vlast doduše formalno data ljudima, koji su rođeni u Norveškoj, ali oni ne predstavljaju volju norveškog naroda. U Norveškoj vlada potišteno raspoloženje i svuda se vide policijske straže, koje treba da spreče eventualne demonstracije. Ukinute političke stranke nemaju međutim nikakve mogućnosti, da protiv sadašnjeg stanja što preduzmu, ali se ističe žaljenje, što su svi njihovi napori za kompromisno rešenje propali.

Prošlog četvrtka, povodom govora komesara Terbovena, su norveški kralj Haakon i predsednik norveške vlade, koja se nalazi u Londonu, Nigarsvold, održali govore na engleskom radiu, upućene norveškom narodu, u kojima su uzeli stav protiv promena u zemlji, podvlačeći svoju odluku, da nastave borbu do pobe.

Statue sokola

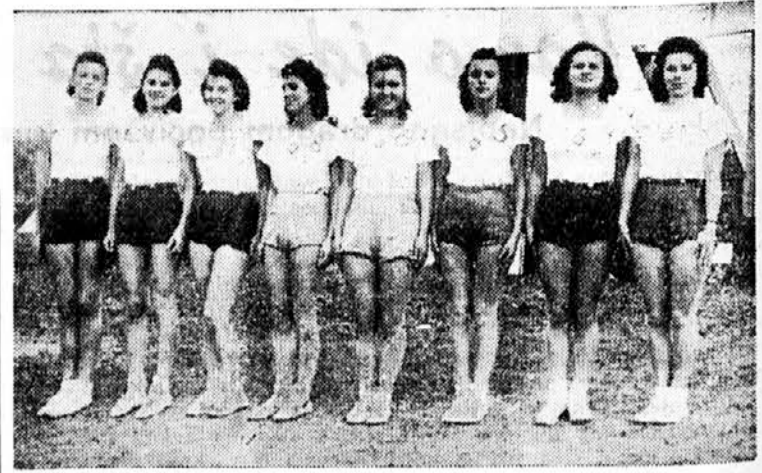
Savez Sokola K. J. dao je izraditi statue sokola iz gipsa, visoke 50, a široke 65 cm. Beli gipsani soko staje 200 dinara, a patinirani 250 dinara. U cenama je uračunata poštarina i pakovanje.

Skrećemo pažnju na to svima jedinicama, jer će im pomenute statue dobro doći za dekoracije sokolskih prostorija. Statue se nabavljaju kod Saveza SKJ uz unapred poslani novac na čekovni račun br. 53.600.

Petoljetnica u Banja Luci

U izvođenju programa Sokolske Petrove Petoljetnice banjalučko Sokolsko društvo je svesrdnim zalaganjem pročelnika S. P. P. brata Vujanovića, uspelo da kupi zemljište na kome je već počela izgradnja kupališta. Nadati se da će članovi sokola za iduću godinu imati svoju uređenu plažu.

Sa takmičenja u košarci u Borovu: Pobjednička vrsta naraštajki Zagreb II.

Kratke vesti iz našeg sokolstva

Sokolsko društvo u Starom Bečeju podiže milionskim troškovima Sokolski dom, koji će igrati značajnu ulogu u tom delu naše otadžbine, a za koga je već osigurano 1,500.000 dinara za gradnju. Kako je već »Sokolski Glasnik« javio, svečano osvećenje kamena temeljca i polaganje povelje, obavljeno je uz velike svečanosti, na sad rođendan Nj. V. Kralja, kada se još jednom manifestovao jugoslovenski karakter Starog Bečaja, čiji su stanovnici oduševljeno prihvatili i pripomogli akciju za podizanje sokolskog doma.

Sokolsko društvo u Št. Janžu, Dravska banovina, proslavilo je tridesetogodišnjicu opstanka razvičenom društvene zastave i javnim nastupom. Svečanostima su prisustvovali brojni sokolski pripadnici, sa zastavama, iz Novog Mesta, Trebnjega, Mirne, Mokronoga i drugih mesta, koje su domaći srdačno pozdravili. Starešina, brat Rajner, opisao je rad društva, podvukavši napose zasluge brata Kneza za gradnju doma. Zastavi je kumovala sestra Majcnova. U ime župe čestitao je društvu Dr. Stane Skulj, posle čega je izveden program javnog nastupa, u kome su nastupile brojne kategorije sa raznim vežbama, pobravši zaslužen aplauz od ogromnog broja gledalaca, zašto ima najviše zasluga vredni načelnik, brat Papež. Svečanosti su nastavljene u prostroijama doma.

Sokolsko društvo Skoplje—Matica proslavilo je Šesti septembar svečanom sednicom, koju je otvorio prigodnim govorom, starešina, brat Gazikalović. Izveden je lep program, u kome se napose istakla živa slika i recitacija studenta Kostića.

Starešinu i jednog od osnivača Sokolske čete u Generalskom Stolu, brata Tošu Vrećicu, kao i svu ovu sokolsku obitelj, zadesio je veliki gubitak smrću njegove majke, Stane, koja je preključeno naglo preminula. Pokojnica je bila odlična majka i vredna domaćica. U selu su je svi poštovali i voljeli, bez razlike na veru i stalež, jer je sa svakime bila dobra i prijazna, a sirotinji prava majka. Njen gubitak bolno su osetila naša braća u Generalskom Stolu, koja su je sa ostalim meštanima ispratila na groblje, a koja će na nezaboravnu pokojnicu zadržati trajnu uspomenu. Braći Toši, sinu i Šimi, mužu, kćerki Milici i svoj brojni rodbini, to će biti najlepša uteha u velikom bolu.

Sokolsko društvo Karlovac, je i ove godine održalo utakmicu muškog naraštaja u prošlim granama. Radi velikog broja takmičara morala se

izvršiti podjela u dve skupine, tako je u skupini A takmičilo 20, a u skupini B 16 takmičara. — Ukupnu pobjedu odnio je u skupini A Dušan Vešović. Odlične rezultate u ovoj skupini postigli su Sablić Brane i Blagojević Čedo.

U skupini B pobijedio je Guberina Svetozar. Najbolje rezultate u ovoj skupini postigli su još Krstić Đorđe, Cindrić Željko i Pajić Branko.

Veoma dobra organizacija je omogućila da se cijelo takmičenje završi za nepuna tri sata. U koliko dozvoli vrijeme održati će se još jedno utješno takmičenje članova jer je već prije održano prvenstvo društva.

Glasovi štampe

Zagrebačka »Hrv. straža«, ORGAN KATOLIČKOG EPISKOPATA u Jugoslaviji, objavljuje u broju od 27 septembra o. g. članak gde Devčić-Radić, pod naslovom »KONAC JEDNOGA DOBA«. Članak završava:

„Njemačka se, u povorci od 80 milijuna ljudi digla protiv tih gangstera i bankira. Za njom Italija sa 40 milijuna! Svi opljačkani narodi grnu u tu povorku...“

To je konac doba gangstera i bankara. U Engleskoj, Francuskoj i — svagdje po svijetu. I kad nas u Hrvatskoj. Konac jednoga doba!“

Isti list, u istom broju, objavljuje i članak, »Opsada i juriš«, u kome kaže:

„Onemogućujući lučki promet, avijacija ujedno lomi bedeme. Lomeći bedeme i bastione, poput Londona ili Liverpoola, ona ujedno sije malodušje u pučanstvu opsjednutog grada... Najprije blokada direktnom akcijom protiv sredstava za prevoz, iza toga pokušaj ugušenja, razaranjem lučkih uređaja, zatim razaranje utvrda i prometnih čvorišta za obranu, a onda izazivanje straha i gladi... Strpljivost i odugovlačenje bili su uvijek vrline velikih kapetana, koji su se odlikovali u osvajanjima tvrdih gradova.“

Isti list, u broju od 25 septembra, objavljuje dugi članak, koji nosi naslov »SLOM ČEHOSLOVAČKE EMIGRACIJE«. A u istom tom broju nalazi se i drugi članak, koji nosi naslov »KORISTI ZA ČESKU I MORAVSKU OD UKIDANJA CARINSKIH GRANICA SA RAJHOM.“

ČITAJUĆI NOVINE...

Zagrebačka „Hrv. Straža“, ORGAN KATOLIČKOG EPISKOPATA, objavljuje u broju od 29 septembra članak o „hemijskom odeljenju tehničkog fakulteta u Zagrebu“, u kome traži, da na tom fakultetu dobiju sve prednosti „u prvom redu Hrvati, a onda tek nehrvati“. Klerikalni list nije zadovoljan sa zahtevima „Jutarnjeg lista“, da se na taj fakultet u prvom redu prime „stanovnici sa područja banovine Hrvatske“, a onda tek iz ostalih banovina, već traži, da tu prednost imaju SAMO HRVATI, bez obzira da li žive u banovini Hrvatskoj ili izvan nje; dok stanovnici banovine Hrvatske, ako nisu Hrvati, dolaze u drugi red, a klerikalni list ih kvalifikira, kao „nepoćudne strance“.

I sad nastaje pitanje, — dokle će dospeti prilike u našoj državi, bude li se u pojedinim banovinama tražio numerus klaufuz, ili čak isključenje univerzitetskih studenata, koji su iz drugih banovina, kao što bi to hteo „Jutarnji list“? A šta bi tek bilo, kada bi pobedilo gledište „Hrvatske Straže“, koje predstavlja najmržniji klerikalni rasizam, jer pod nazivom Hrvati ona razume samo franko-furtimaše, dok iz njega isključuje sve Hrvate Jugoslovene, a da ne govorimo o Srbima. „Hrv. Straža“ se buni i na samu pomisao, da bi u banovini Hrvatskoj „trebalo jednako tretirati Hrvate i nehrvate“; iz čega se najbolje vidi, šta klerikalci misle o tobožnjoj „ravnopravnosti“ za sve građane u banovini Hrvatskoj...

„HRV. DNEVNIK“ i drugi zagrebački listovi se žale, da u izvesnim udžbenicima geografije, atlasima i t. d., koji su ove godine, dakle posle osnivanja banovine Hrvatske, objavljeni u Dunavskoj banovini, nema ni pomena o tom događaju, već da udžbenici i dalje govore o Savskoj i Primorskoj banovini i t. d.

Čini se da je to tačno, pa nije čudo da je to izazvalo novu kampanju sa strane pomenutih listova, kojoj je cilj da svojim čitaocima prikaže, kako sa strane Beograda postoji zla namera prema banovini Hrvatskoj, i kako u Beogradu kušaju da iskrive činjenice. Jer ma koliko da je svakome slobodno da se slaže ili ne, sa nekim državnim uredjenjem, pisci udžbenika su dužni da računaju sa činjenicama i da prikazuju tačno naučnu i istorijsku istinu. Prećutavanjem stvarnosti ne menja se ništa na stvari, već se daje samo izlika za stvaranje zle krvi.

Zagrebačka „HRV. STRAŽA“, ORGAN KATOLIČKOG EPISKOPATA, objavljuje u broju od 28 septembra članak, u kome traži da se izmeni naziv mesta „SRPSKE MORAVICE“, koje se nalazi u banovini Hrvatskoj. List tvrdi, da su se Srbi doselili u taj kraj, nakon što su Hrvati krajišnici stradali u ratovima, pa veli, da su „ti doseljenici prodavali Turcima hrvatsku djecu za janičarsku vojsku“, te da su se Srpske Moravice ranije zvale Vlaške Moravice. Članak završava:

„Gorani se nadaju, da će se taj prikoprani naziv hrvatskom mjestu Moravice ukinuti, jer ih on sjeća na pljačku i prodavanje njihove djece Turcima.“ Kad su neki narodi, posle Trenkovih pandura i ratova u Lombardiji, tvrdili, da „Hrvati djecu

jedu“, i slične ljudožderske priče, onda smo svi mi, i Srbi i Hrvati, to s indignacijom odbijali, kao klevete onih, koji mrze sve što je slovensko. Međutim, imfama tvrdnja da „srpsko ime sjeća na pljačku i prodavanje hrvatske djece“, spada u isti taj red i dolazi iz istog, dirigovanog izvora...

Splitski dnevnici, a naročito poluzvanični „HRVATSKI GLASNIK“, vrlo su dobro informirani o svim događajima u svetu, od južnog do severnog pola. Naročito su dobro informirani o svakom koraku svojih „voda“, i o svakoj reči koju kažu... Jedino, o čemu nisu nikako bili informirani, i o čemu nisu napisali niti jedne reči, — to je bio govor, kojim je hrvatski katolički biskup, Dr. Akšamović, u Štrosmajerovom hramu i u prisustvu hrvatskog bana Šubašića, dočekaio i pozdravio svoga narodnog vladara...

Protiv malodušnosti

»Nova Evropa«, časopis koji izlazi u Zagrebu, objavljuje u poslednjem broju članak »O malodušnosti malih naroda«, koji počinje ovim rečima:

„Držanje malih naroda u današnjoj Evropi karakteriše jedna negativna crta: MALODUŠNOST, odsutnost snage i dostojanstva duha. Ova crta dolazi naročito do izraza u naše dane, kad veliki narodi stoje jedan prema drugom, naoružani do zuba i bore se na život i smrt. U strahu koji ih je spopao, mali narodi — uz časne iznimke — obnevideli su i ne mogu da se snađu, prestali su prirodno misliti i logično rasuđivati, i padaju iz krajnosti u krajnost: poriču ono što su do juče ispovedali, a propovedaju ono što su još juče osuđivali ili ismejavali“.

Članak navodi zatim, koliko su takva raspoloženja štetna i koliko ona ne odgovaraju, naročito našem nacionalnom moralu, koji se uvek držao načela: „Sve za obraz, a obraz ni zašto“. Nikom ne pada na um, da traži da se po jedinim mali narod isprsi i da prkosni velikima itd.; ali treba da zna čuvati svoje dostojanstvo. Članak završava:

„Što se poglavito nas tiče, da naglasimo još jedared, koliko je nedostojno i štetno za nekoga, koji nešto vredi i koji sebe poštuje, podražavati u svemu velikima i umiljavati im se, i kad oni to ne traže. U ovom svetu — po rečima Lesinga — ima mnogo dobroga i mnogo novoga; šteta samo što dobro nije uvek novo, a novo nije dobro. Bar ne za svakoga! Za nas je svakako najbolje, da se pre svega uzdamo u sebe same, i da čuvamo ono što imamo, te da —

Nepokolebljivi i nepobjedivi!

SOKOLSKI GLAS IZ OKOLINE ŠIBENIKA

Naši protivnici poveselili su se, da će nakon raspuštanja Sokolske župe Šibenik, i svih njenih jedinica, prestati svaki sokolski rad, ali su se prevarili, jer soko nije soko samo u društvu i četi, u sokolani i u vježbačkom odijelu. Soko ostaje sokolom i u najtežim prilikama, u progonstvu i bespravlju, jer on nosi sokolsku misao u srcu i duši i nju ne može da izbrše nikakva zabrana ni otimanje imovine. Ona živi vječno u srcima i dušama pravih i nepobjedivih sokola.

Mislili su naši neprijatelji da su sokole istrijebili sa plavoga Jadrana, kada su uspjeli da se raspusti, odnosno zabrani rad šibeničke župe i njenih jedinica. Mislili su da će nestati sokola i da će biti potpuno slobodna propaganda i rad svima frankovcima i ostalim neprijateljima svega što je jugoslovensko, sokolsko, pa i hrvatsko. No kako rekosmo, ljuto se prevariše! Zape-

čitali su naše domove i sokolane, ali nisu zapečatili srca naša, iz kojih izbija žarka ljubav sokolska, još jače, u koliko su progoni teži! Ništa nisu mogli da naškode sokolskoj misli, kao što nisu ni sebi pomogli, ni malo! Samo su nas potstakli na veći i požrtvovaniji rad za dobro Kralja, naroda i Otadžbine. Neka znadu neprijatelji naši, da — što nas više mrze i progone, da smo mi još snažniji, nepokolebljiviji i nepobjediviji! Neka ne zaborave, da se vatra još više rasplamsa, kada se ulje na nju sipa.

Mi Sokoli, sa teritorija »bivše« župe Šibenik, ostaćemo nepokolebljivi i nepobjedivi! To naglašavamo ponovo! Ako nam i ne vrte naše domove i našu imovinu, ako nam i ne dozvole da imamo naše jedinice, mi ćemo biti što smo bili, i samo smrt može prekinuti naš rad i naše osvjedočenje!

St. Lalić, Bratiškovci

u ovim nestalnim vremenima — održavamo što bolje možemo unutarnju ravnotežu; ona će nam pomoći da prebrodimo nezgode i teškoće, koje bi mogle naići spolja, a i da učvrstimo ono što je kod kuće uzdržano. A ako je baš do podražavanja velikima, u jednom pogledu treba danas svakako da se ugledamo na njih: U ZBIJANJU REDOVA PRED ZAJEDNIČKOM OPASNOŠĆU. Nikada još Nemci nisu istupali ovako jedinstveno, da osvoje ono što oni smatraju svojim „životnim prostorom“; niti su ikada Britanci bili ovako združeni u odbranu svoga Imperija i svojih uverenja. Snaga je i na jednoj i na drugoj strani; ali će pobjedu odneti — to je za nas jasno kao dan — duh!“

Naši u Americi

Naši iseljenici u Klevelandu, USA, vrše velike pripreme za proslavu „Bogosevog dana“, koji se održava svake godine, a koji će ove godine biti naročito svečano proslavljen.

U savezним америчким државама, Идиноис, Индиана и Винсконсин, постао је у последњу годину дана америчким држављанима 1.714 Југословена.

Југословенски исељеници из Виндсора, прославили су 25 августа свој „Први југословенски дан“, под покровитељством „Југословенског народног дома“, коме је на челу агилни председник, Перо Булат.

Како јавља „Чикаго Дели Трибјун“, у оквиру великог музичког фестивала, који се већ једанаесту годину привређује у Чикагу, освојили су словенски певачки зборови Пољака прве награде. И иначе словенска музика ужива велики углед у А-

мерици, наполе југословенска, зашто има највише заслуга признати стручњак и познавалац наше музике, г. Валтер Ашенбрер, који је нашој музици учинио огромне услуге, проширивши је дилем Америке. За свој рад, г. Ашенбрер, одликован је орденом Југословенске круне.

Укупан број Словака у свету износи око 4 милиона. Од тога живи у данашњој Словаčkoј 2 милиона и 300.000, у Америци 1 милион, у Мађарској преко 600.000, у Румунији 40.000, у Белгији и Француској око 250.000, а у Југославији око 75.000.

ХРОМАТИЧНЕ ХАРМОНИЈЕ

SCALA

БЕОГРАД КРАЉА МИЛАНА 9 ТЕЛ. 20-333

ИЗ СОКОЛСКОГ ДРУШТВА БЕОГРАД VI

Соколско друштво Београд VI извештава све своје чланове и пријатеље да је салу добило и уредило, и да је почело са редовним вежбањем.

Распоред вежбања је остао исти као и раније.

На дан 9 октобра, у просторијама Соколског друштва Београда VI (Вој. Илића 80) одржаће се свечана комеморативна седница у спомен Блаженопочившег Краља Александра I Ујединитеља. Почетак у 19.30 часова.

Sadržina sokolskih listova

»BRATSTVO«

Број 9 гласника Sokolske župe Osijek donosi zanimljiv sadržaj ispunjen uglavnom raznim vestima iz pojeđinih okruţja i jedinica. Na prvoj strani list donosi faksimil povelje Nj. V. Kralju. Zanimljiv je članak brata Krulja: »Masaryk i ţene«, kao i članci: »Sokoli i skraćeni rok u vojsci«, od Ivana Sedlačka, priloziloz naraštaja, kraće crtice itd. List izlazi mesečno.

„SOKOLSKA VOLJA“

Број 183 гласила ljubljanskog sokolstva donosi zanimljiv sadržaj, između koga se ističe napose uvodnik: „Naša beseda“, komad »Deveti oktobar«, od brata Drage Pahora, putopis: Hodočašće na Kajmakčalan itd. Pored raznih vesti i kraćih stvari, list donosi i sliku novog starešine ČOS, brata Dr. Keleera.

„ВЕСНИК СОКОЛСКЕ ЖУПЕ ЦЕЉЕ“

Примили смо број 7 за септембар весника жупе Цеље, са обимним садржајем поводом Рођендана Њ. В. Краља, између кога се наполе истичу чланци: Трије родови (уводник); — Посланица Соколске жупе Цеље Њ. В. Краљу за 18 рођендан; — Шести септембра 1930; — Ромање на Кајмакчалан, и др.

»SOKOLSKI VESNIK«

Број 2, IX годишта, lista za vaspitanje sokolske dece i naraštaja, koga izdaje u Sremskoj Mitrovici, brat Dimitrije Rašić, donosi obilan sadržaj u člancima i pesmicama, većinom posvećen obeltnici smrti Kralja Aleksandra. Napose је велик број radova dece i naraštaja. Ponovo preporučujemo ovaj list našoj braći i sestrama.

Zdravlje, snaga i lepota tela

postizava se sa teloveţbenim spravama specijalne

Tvornice gimnastičkih sprava

J. ORAZEM

RIBNICA - Osnovana 1881 g.

ЧАСОВНИЧАР И ЈУВЕЛИР

М. МИТРОВИЋ

Теразије 22 (до Москве)

има швајцарских часовника за руку и џеп, златног накита, кристала, сребра, пехара и плакета

Браћи и сестрама попуст

Цене врло солидне. Стручан рад

Тражите цене за израду **КЛИНАЦА И ЗНАЧАКА**

PROTIV MALOKRVNOSTI

билједоци, опкој слабости слабог апетита, за регенерацију крви иза порођаја, у реконвалесценцији и т.д.

„FERRODOVIM“ је опробан и поуздан лек. Orig. boca Din. 40—franko proizvađa Mr. Ph. A. Mrkušić, apotekar u Mostaru. Banovina Hrvatska Dobiva se u svima apotekama.

Reg. S. Br. 6682/32

КЛИШЕА

ЗА ЈЕДНУ И ВИШЕБОЈНУ ШТАМПУ

ИЗРАЂУЈЕ CINKOGRAFIJA

„АВАЛА“

БЕОГРАД, ЈАКШИЋЕВА УЛ. 4

ТЕЛЕФОН БРОЈ 30-240

PRISPELI SU NOVI

AEG**RADIO-PRIJEMNICI***za sezonu 1940/41*

neverovatno prirodan zvuk ispunjava najveće zahteve. Poslednja reč radiofonske tehnike, kao n. p. sistem električnih dirki i za kratke talase i t.d. primenjeni su u ovim prijemnicima. Izrada luksuzne - kutije od orahovine sjajno polirane

Zastupnici u svima većim mestima!

JUGOSLOVENSKO AEG ELEKTRIČNO DRUŠTVO A. D.

Telefon: 22-902, 22-903 i 27-053

BEOGRAD, Brankova 30

Telegram: ELEKRON

БЕОГРАДСКА ОПШТИНСКА ШТЕДИОНИЦА

у својој згради у Бранковој улици број 2

У БЕОГРАДУ

Краља Александра ул. бр. 97

СА СВОЈИМ ФИЛИЈАЛАМА

У ЗЕМУНУ

Краља Александра ул. бр. 8

Прима улоге на штедњу, повољно их укамаћује и исплаћује, на захтев улагача издаје улагачима своје „улоннице“ са интересом од 5%

За све обавезе Штедионице гарантује Општина града Београда неограничено и неопозиво својом чистом имовином од

Дин. 2,939.715.000.-

Резервни и гарантни фондови Штедионице износе

Дин. 46,079.944.99

Даје меничне и менично хипотекарне зајмове на имања у Београду специјално за ново изграђивање. Даје зајмове на залог, хартије од вредности, драгоцености и остале вредносне ствари.

Отвара текуће рачуне.

Даје гарантна писма и обавља све остале банкарске послове. Укупан пласман Штедионице износи

Дин. 210,892.026,47

Штедионица је самостална, јавна, пупиларна, сигурна новчана установа.

Штедионицом управља самостални управни одбор.